

Vrouwen op het Zuid

NOG TOT 16 JANUARI 2000

Entre-deux
een confrontatie tussen hedendaagse en historische
vrouwelijke fotografie in België en Nederland

PROVINCIAAL MUSEUM VOOR FOTOGRAFIE, ANTWERPEN

Germaine Van Parys-Myriam de Zeeuw

Julia Pirotte- Valérie Mannaerts

Eva Besnyö- Sophie Whettnall

Emmy Andriessé-Céline Van Balen

De tentoonstelling Entre-deux confronteert de fotografische praktijken van de eerste professionele en huidige generatie vrouwelijke fotografen/kunstenaars in België en Nederland. De tentoonstelling brengt acht vrouwelijke fotografen samen; enerzijds vier krachtige pioniersvrouwen van de eerste generatie: Germaine Van Parys (B), Julia Pirotte (B), Eva Besnyö (NL) en Emmy Andriessé (NL) en anderzijds vier hedendaagse fotografen/kunstenaressen: Valérie Mannaerts (B), Sophie Whettnall (B), Myriam de Zeeuw (NL) en Céline Van Balen (NL). De eerste generatie vrouwelijke fotografen, witte raven in een mannenwereld, namen de taak op zich om het maatschappelijk gebeuren in beeld te brengen en werkten in opdracht van de opkomende pers, eventueel de reclamesector en de modewereld. Ze waren overtuigd van de belangrijke rol die de fotografie vervulde in de moderne wereld van nieuwe visuele communicatiemediën. Drie van hen waren actief tijdens de Tweede Wereldoorlog en legden belangrijke historische getuigenissen vast.

De vier hedendaagse fotografen werken vanuit een heel andere positie als vrouw in een postmoderne maatschappij; zij denken op een andere manier na over documentaire fotografie en bevragen de klassieke codes van de fotografie vaak op een kritisch-ironische wijze. Elk van deze huidige fotografen kreeg carte blanche bij de keuze en de presentatie van eigen werk in relatie tot dat van één van de pioniersvrouwen.

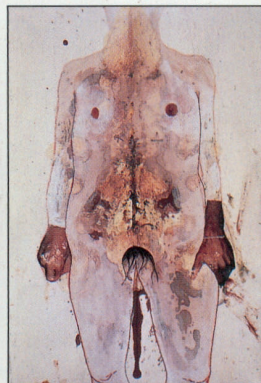
Praktische informatie

Provinciaal Museum voor Fotografie
Waalse Kaai 47, 2000 Antwerpen
Tel 03/242.93.20, fax 03/242.93.10
Open van 10 tot 17 uur
Gesloten op maandag
Toegangsprijs: 150 BEF
Reductieprijs: 100 BEF (reductiehouders, groepen),
gratis (-12 j.)

met OKV-Museumkaart
gratis

EMMY ANDRIESSÉ, AMSTERDAM, 1951
FOTO: EMMY ANDRIESSÉ

VALÉRIE MANNAERTS, DE
MOUSTACHE, 1999
FOTO: MUSEUM VOOR FOTOGRAFIE

MARLENE DUMAS, MANDY, 1998
FOTO: SAMMLUNG HOFFMANN, BERLIJN

Vrouwen op het Zuid

Marlene Dumas
MD schilderijen en tekeningen

MUSEUM VAN HEDENDAAGSE KUNST ANTWERPEN

Na haar voorliefde voor schilderkunst en figuratie tijdens haar studiejaren in Zuid-Afrika, vallen de bijna 'Hollandse nuchterheid', de afwezigheid van de menselijke figuur, maar vooral het verlaten van de schilderkunst tijdens de eerste jaren in Nederland op. De werken uit 1976-83 zijn vooral grote tekeningen in potlood, inkt of krijt op papier, eventueel aangevuld met eigen teksten of fragmenten uit kranten en tijdschriften. Vanaf 1983-84 gaat Dumas weer schilderen en keert de figuratie definitief terug. Tegenwoordig primeren olie op doek en inkt op papier.

Doorheen Dumas' oeuvre zien we een aantal aspecten terugkeren. Eén daarvan is de aanhoudende invloed van film en fotografie, wat tot uitdrukking komt in de manier van werken (close-ups en montagetechnieken bijvoorbeeld) en in de keuze van beelden uit deze media als onmiddellijk vertrekpunt voor de composities. Zij werkt nooit naar levend model of met voorstudies, maar gebruikt zelfgemaakte polaroids of bestaande beelden, wat ruimte laat voor rustige reflectie. Tegenover deze bewuste afstand staat dat Dumas' werken doorgaans in haar eigen leefwereld en ervaringen zijn geworteld, hoewel ze altijd in grotere verhalen worden ingeschakeld, met onderwerpen als ras, erotiek, schoonheid, geweld en menselijke relaties. Een ander weerkerend gegeven is de voorliefde voor het groeperen van werken in reeksen: zelfstandige werken rond eenzelfde thema of een serie werken die als ensemble worden gepresenteerd.

MD is Dumas' tweede grote overzichtstentoonstelling, met ongeveer 100 werken. De tentoonstelling groepeerde een selectie van de hoogpunten van het jongste decennium en recent werk. De tekeningen en schilderijen in deze tentoonstelling getuigen o.a. van een nieuwe interesse in het verleidelijk naakt. Marlene Dumas biedt ons een frisse kijk op de rol van schoonheid en vrouwen in de kunst: geen geïdealiseerde naakte godinnen, maar uitgekledde vrouwen, stevig in de alledaagse werkelijkheid geplant.

Praktische informatie

Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen
(MUKHA)
Leuvenstraat 32, 2000 Antwerpen
Tel 03/238.59.60, fax 03/216.24.86
E-mail mukha@skynet.be
Open van 10 tot 17 uur
Gesloten op maandag, 1 mei, Hemelvaart,
1 december en 1 januari
Toegangsprijs: 150 BEF
Reductieprijs: 100 BEF

met OKV-Museumkaart
75,- BEF i.p.v. 150,- BEF

Elck zijn waerom Vrouwelijke kunstenaars in België en Nederland, 1500-1950

De samenstellers willen met deze tentoonstelling in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen vijf eeuwen vergeten kunstgeschiedenis in beeld brengen, maar als bezoeker blijft je een beetje op je honger zitten.

De tentoonstelling is het eerste grote overzicht van kunst van vrouwen in de Nederlanden over een periode van bijna vijf eeuwen. Zonder twijfel wordt hier pionierswerk geleverd. Aan het bij elkaar brengen van alle deze kunstwerken moet een enorm zoekwerk vooraf gegaan zijn. Verschillende specialisten uit musea en universiteiten hebben er dan ook voor samengewerkt. Ook Gynaika v.z.w., een organisatie die zich sinds een vijftal jaren inzet voor de belangen van vrouwelijke kunstenaars, nam een belangrijk deel van het werk op zich.

Het is verwonderlijk dat pas in de jaren zeventig voor het eerst aandacht werd besteed aan het aandeel van vrouwen in de kunstwereld. Hierbij wordt niet gedacht aan de zogenaamde *artes minores* die eerder tot de vrouwelijke traditie behoren maar aan kunsttakken zoals schilder- en beeldhouwkunst. Dat tachtig procent van de 300 tentoongestelde werken nooit eerder werd geëxposeerd, maakt duidelijk dat vrouwelijke kunstenaars inderdaad stiefmoederlijk behandeld worden bij het samenstellen van tentoonstellingen. Een praktische reden hiervoor kan de beperkte aanwezigheid van werk van vrouwen in openbare collecties zijn. De bezoeker kan immers vaststellen dat een gebrek aan picturale kwaliteiten niet de oorzaak kan zijn, want vele van de getoonde werken zijn van een hoog artistiek gehalte. Deze indruk krijgt men vooral voor de oude kunst en de werken tot het begin van deze eeuw. De recentste werken kunnen minder overtuigen.

Kunstenaresen die bijblijven, zijn voor de vroegste periode de Haarlemse Judith Leyster (1609-1660) die uitzonderlijk niet uit een kunstenaarsfamilie stamde maar wel huwde met een succesrijk schilder van genretaferelen. En van Michaelina Woutiers, werkzaam ca. 1640-60, zijn een portret en, uitzonderlijk voor vrouwelijke schilders, historiestukken te zien. Binnen het stilleven, het genre waarin vrouwen zich blijkbaar beter thuis voelden, zijn de werken van de Antwerpse Clara Peeters (ca. 1580-ca. 1657) opmerkelijk. Interessante vertegenwoordigsters van rond 1900 zijn de Amsterdamse Thérèse Schwartze (1851-1918) die zich net als haar vader ontplooid tot een virtuoze portrettiste en de Vlaamse Louise De Hem (1866-1922) die heel wat onderscheidingen kreeg. Het werk van verschillende navolgers van de Luministische School van Emile Claus zoals Jenny Montigny (1875-1937) en Anna de Weert (1867-1950) kreeg wel reeds aandacht bij overzichtstentoonstellingen maar is zeker hier ook op zijn plaats.

De samenstellers hadden de ambitie om vanuit een veelheid van invalshoeken een overzicht te bieden van vrouwelijke artistieke activiteit in de beide Nederlanden in de betrokken periode. Het is tijdens de rondgang niet altijd duidelijk wat bij de keuze heeft geprimeerd: het artistieke of de vrouwelijke activiteit. Dat beiden niet noodzakelijk synoniem zijn, bewijzen enkele werken. Zo is het uitgekozen werk van de in Zwolle actieve Cornelia Van Marle (1661-98) en Sophia Holt (1658-1734) ronduit slecht geschilderd. Mogelijk is er een historische reden om deze werken toch op te nemen, maar die wil je als bezoeker dan graag vernemen. Hierbij komen we bij het grote minpunt van deze tentoonstelling, nl. het totale gebrek aan uitleg in de zalen. De bezoeker wordt volledig aan zijn lot overgelaten wanneer hij geen beroep wil doen op een audiogids of rondleiding.

Vragen die spontaan opkomen zijn o.a. wat is er specifiek aan de verzamelde werken en is er een verschil vast te stellen met mannelijke kunstenaars? Was de keuze voor stillevens en landschappen vrij of bepaald door buitenaf? Was hun milieu veelal bepalend voor het kiezen voor het artistieke, waren ze aangesloten bij een gilde?

Antwoord op deze vragen kan men vinden in de catalogus maar het is onmogelijk om dit omvangrijk boekwerk als leidraad bij het bezoek te gebruiken. Hierin vindt men ook interessante biografische gegevens over de vrouwen in kwestie. Gezien het thema van de tentoonstelling had bij enkele van de opmerkelijkste kunstenaressen deze informatie ook in de zalen niet mogen ontbreken.

INGRID DE MEÛTER

Praktische informatie

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten
Leopold de Waelplaats, 2000 Antwerpen
Tel 03/238.78.09, fax 03/248.08.10
Open van 10 tot 17 uur, woensdag tot 21 uur
Gesloten op maandag, 25 december en 1 januari
Toegangsprijs: 250 BEF
Reductieprijs: 200 BEF (groepen vanaf 15 p., 60+),
100 BEF (-18 jaar), -12 jaar gratis
Rondleidingen: 2500 BEF (volwassenen),
1000 BEF (leerlingen in klasverband)
Audiogids: 150 BEF
Voorverkoop in alle Fnac-winkels: tel 0900 00600
Groepsreservaties tel 02/706.06.00

LENA VAN ZUYDERHOUT, OFFER VAN ABRAHAM
KMSK, ANTWERPEN

PAULINE JAMAR, DISTELS
KMSK, ANTWERPEN

ALIDA POTT, PORTRET
KMSK, ANTWERPEN

Museumzondag op het Zuid

VROUWEN-BEELDEN Elke eerste zondag van de maand, nog tot april 2000, wordt aan alle geïnteresseerden de kans geboden om onder deskundige begeleiding de collectie van het MUKHA, het Museum voor Fotografie en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te bezoeken. Dit najaar gaan ze op zoek naar 'vrouwen-beelden'.

PRAKTISCH

Op zondag 5 december 1999, 9 januari, 6 februari en 5 maart 2000, telkens van 10.30 tot 16 uur

600 BEF per persoon en per zondag

Info: educatieve dienst van het MUKHA (03/238.59.60)